

כלים סוציולוגיים

הפרסום של הסקציה לסוציולוגיה מדיניות וסוציולוגיה ציבורית של האגודה הסוציולוגית הישראלית * סתיו-חורף 2016

"SOCIOLOGICAL TOOLS" – THE PUBLICATION OF THE SECTION OF POLICY SOCIOLOGY AND PUBLIC SOCIOLOGY
OF THE ISRAELI SOCIOLOGICAL ASSOCIATION

סוציולוגיה עכשווית:
דרגות של השפעה
סוציולוגית

על מקום האינטר-
דיסציפלינריים
בסוציולוגיה
הציבורית

ראיונות עם
סוציולוגים מעורבים

מחקרי הערכה *
תנועות חברתיות *
מחקרי פעולה

על חקר תרבות
ארגונית
ברטרנספקטיבה *

קלאסיקה של
סוציולוגיה ציבורית

אקטואליה * אירועים
מחקרי מדיניות *
פיענוח מיתוסים

כלים סוציולוגיים: אוריינטציה, קהל יעד, מסגרות תוכן

כלים סוציולוגיים – הפרסום של הסקציה לסוציולוגיה מדיניות וסוציולוגיה ציבורית של האגודה הסוציולוגית הישראלית.

בנאום לרגל קבלת פרס קיוטו ב-2004, הציע יורגן הברמס (Habermas) כי: "על האינטלקטואלים להשתמש בפומבי בידע המקצועי שלהם ועליהם לעשות זאת מיוזמתם האישית, כלומר, בלי שמישהו אחר יזמין אותם. אל להם להיות ניטרליים ולהתנזר מתמיכה בצד מסוים, ועם זאת עליהם להצהיר על דבר-מה רק מתוך מודעות מלאה לאפשרות שלהם לטעות. עליהם להגביל את עצמם לנושאים הרלוונטיים, לתרום מידע וטיעונים טובים. במילים אחרות, עליהם להתאמץ לשפר את הרמה הנחותה של השיח הפומבי". הברמס נחשב בעולם לאינטלקטואל ולפילוסוף, אבל הוא סוציולוג, והוא התייחס בעיקר אל הסוציולוגים ואנשי התחומים האינטרדיסציפלינריים שהסוציולוגיה היא דיסציפלינת הליבה עבורם. חשוב להדגיש שבאי-הניטרליות הזו אין כל סתירה לכך שיש להציג נתונים אובייקטיביים, שעלו בדרך המחקרית המדעית המחמירה ביותר – חשופים לביקורת, וללא כל השפעה של דעתם של אלה אשר אספו אותם בשעת איסופם.

ב-2004 יצא גם מייקל בוראווי (Burawoy), כנשיא האגודה הסוציולוגית האמריקנית ה-ASA, עם הקמפיין שלו להחזרתה מחדש של סוציולוגיה ציבורית למרכז העשייה הסוציולוגית. אחת מפרשנותיו לאוריינטציה זו הוגדרה כ'החזרת הנתונים לאלה שמהם הם נלקחו כחומרי גלם' – אך כידע מעובד מרפא ומשפר, כידע לשם שינוי. ג'ימס קולמן (Coleman) הציע עוד קודם לכן לקבוע כי מדד מרכזי להערכה של מחקר ותיאוריה בסוציולוגיה יהיה תועלתם לקידום מדיניות חברתית בפועל. אין זה בהכרח עידוד לימנעוּרות או להתערבות של החוקר עצמו – אבל עידוד, ציפייה ודרישה למעשה ליצירת כלים לשיפור, שינוי, ריפוי ובסיס לפרקטיקה: כלומר ליצירה של כלים סוציולוגיים. זאת כביטוי לקביעתו של קורט לויין כי 'אין דבר מעשי יותר מתיאוריה טובה'.

זוהי האוריינטציה של פרסום זה. כאשר יצירת כלים סוציולוגיים מתחילה במה שעדיין מעט מאד חוקרים בזרם המרכזי של הסוציולוגיה עושים – זיהוי המשתנים ברי-השינוי העולים מתמונתו של כל מחקר רלבנטי, זיהוי סוכני השינוי האפשריים; וזיהוי מכלול משאביהם של הראויים לשינוי, ומשאבי הסביבה אשר ניתנים לגיוס לגיטימי לשם מימוש השינוי. יחודו הקונקרטי של כלים סוציולוגיים, מעבר לעיסוקו הכללי בשינוי, בפתרונות ובפרקטיקה, הוא בעודדו אף פרסום מחדש של מחקרים בצירוף אותו פרק שהועלם מהם, אף שהוא נכתב לא פעם אך צונזר בדרך כלל ע"י המחברים עצמם, לאור המקובל בכתבי-העת, והוא הצגת המלצותיהם לשינוי, חשופים לשיקולים ערכיים ולהתדיינות גם עליהם, תוך הצגת המפה הסובבת של האינטרסים הלגיטימיים.

תחומים עיקריים לזיהויים כאלה הם תחומי החינוך, המיגדר, הייעוץ האירגוני הציבורי, תחום הבריאות והרפואה הציבורית, התחום האורבני, אקולוגיה והגנת הסביבה והתמודדויות בקרימינולוגיה. אנו מתייחסים במסגרת זו בעיקר להבחנות סוציולוגיות, אך רלבנטיים לכך למעשה כל תחומי-הביניים בהם הסוציולוגיה משמשת כ-core discipline.

לשלושה צירים חשובים יש לשים לב במיוחד: לפעילות של רפורמיסטים, הפועלים יותר בתוך המערכת, ובמסגרת 'סוציולוגיה מדיניות' (Policy Sociology) בעיקר; זאת מול פעילות רדיקלית יותר של מי שפועלים בעיקר מחוץ למערכת במסגרת 'סוציולוגיה ציבורית' (Public Sociology) דרך יצירת מודעות ותודעה ותנועות חברתיות. אלה ואלה חשובים בתורם חרף הניגודים המובנים לעיתים. ציר אחר הוא של פעילות במאקרו (ברמה הגלובלית, זו הכלל חברתית וברמת המגזרים) מול פעילות במיקרו (ברמת הארגון, הקהילה, הקבוצות הקטנות והפרט כשלעצמו). והציר השלישי הוא בפעילות לקידום המופלים ומעוטי האמצעים לצד פעילות בקרב האליטות המשרתות, ככל שהן כאלה.

כלים סוציולוגיים מציע שבעה פורמטים של תוכן: ראיונות, פרסום מאמרים (המציגים פרויקטים של מעורבות ושינוי, פתרון בעיות, סקירת מחקרים המובילים להמלצות למדיניות, פרספקטיבות קונצפטואליות ותיאורטיות או ניתוחי מדיניות), סקירות ספרות רלבנטיות, ביקורת ספרים, סיקור אירועים, הצגת קלאסיקות מן התחום; ופענוח מיתוסים רלבנטיים אשר פירוקם הוא מרכזו של כל שינוי.

הנחיות למציעי מאמרים וסקירות לפרסום: אורך המאמרים האקדמיים שיוצעו לפרסום, בעברית או באנגלית, לא יעלה על 5000 מילים, ובכלל זה תקציר בן 150 מילה, הערות שוליים ורשימה ביבליוגרפית. סקירות מחקר וביקורת ספרים יוגבלו ל-1000 מילים. כן יפרסם 'כלים סוציולוגיים' את תמצית פרטיהם של מאמרים וסקירות בתחומים הרלבנטיים אשר יגיעו אל שולחן המערכת.

את המאמרים המוצעים יש לשלוח בפורמט doc של Word לכתובת דואר אלקטרוני זו: aaell@zahav.net.il. ההשתתפות ביכלים סוציולוגיים מיועדת בעיקר לאנשי פרקטיקה ולחוקרים ואנשי אקדמיה מן התחומים הרלבנטיים אשר צוינו, ובכלל זה ללומדים לתארים מתקדמים בתחומים בהם הסוציולוגיה מהווה דיסציפלינת ליבה.

מהדורת דפוס של 'כלים סוציולוגיים' - המקבילה למהדורה המקוונת - מופצת באוניברסיטאות, במכללות האקדמיות ובספריות ציבוריות.